

ÇOCUKLAR İÇİN MÜZELERDE SANAT
EĞİTİMİ: TATE MÜZESİ ÖRNEĞİ*Art Education for Children in Museums: The Example of the
Tate Museum*Sinem ÜNAL GERDAN¹, Dide AKDAĞ SATIR²

ÖZET

ABSTRACT

Sanat eğitimi, çocukların yaratıcılığını, problem çözme yeteneklerini ve duygusal zekalarını geliştirmek için kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle müzeler, çocuklar için sanat eğitimi ve deneyimi açısından benzersiz bir ortam sunmaktadır. Çocuğun kendini tanıması, yaşadığı çevreyle ilgili izlenimlerini, duygularını ifade edebilmesi ve bunu özgürce yapabilmesi açısından sanatın önemli katkısı vardır. Sanat eğitimi, çocuğun duyu ve düşüncelerini dilediğince ifade etmesini sağlarken onun sosyalleşmesini sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında sosyalleşme ve özgür ifade becerisi kazanımının yanında çocuklar paylaşmayı ve birlikte çalışmayı da öğrenmektedir. Okullarda verilen sanat eğitimi ve müzelerde oluşturulan çocuk atölyeleriyle çocukların söz konusu kazanımları gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu makalede, çocuklar için müzelerde sanat eğitimi konusu ele alınarak bu alandaki iyi uygulama örneklerinden biri olan TATE Britain ve TATE Modern Müzeleri yerinde incelenmiş ve araştırılmıştır. TATE Müzeleri, sanatın çocuk gelişimine olan etkisini vurgulayan özel programlar ve etkinlikler sunarak, çocukların sanatla daha yakından etkileşimde bulunmasını sağlamaktadır.

Sanat eğitimi, bireylerin yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini geliştirmenin yanı sıra problem çözme yeteneklerini artırmak ve duygusal zekalarını güçlendirmek için önemli bir araçtır. Müzeler, bu süreci destekleyen değerli ortamlar sağlayarak çocukların sanatla doğrudan etkileşim kurmasını ve öğrenmesini teşvik etmektedir. TATE, bu önemli misyonu gerçekleştirmek için çeşitli programlar ve kaynaklar sunmaktadır. Bu makalede, TATE Müzeleri'nin çocuklar için sanat eğitimi ve müze deneyimi konusundaki dijital uygulamalarını detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Art education plays a critical role in enhancing children's creativity, problem-solving skills, and emotional intelligence. Museums, in particular, offer a unique environment for children in terms of art education and experience. Art contributes significantly to a child's self-awareness, the expression of impressions and emotions related to their environment, and the ability to do so freely. Art education not only allows children to express their emotions and thoughts freely but also facilitates their socialization. In this regard, besides acquiring socialization and free expression skills, children learn to share and collaborate. It is observed that children achieve these gains through art education provided in schools and children's workshops created in museums. In this article, the topic of art education for children in museums is discussed, and one of the exemplary practices in this field, TATE Britain and TATE Modern Museums are examined and researched. TATE Museums enables children to interact more closely with art by offering special programs and activities that emphasize the impact of art on child development.

Art education is an important tool not only for enhancing individuals' creativity and imagination but also for increasing problem-solving abilities and strengthening emotional intelligence. Museums, by providing unique environments that support this process, encourage children to interact with and learn from art directly. TATE Museums offers various programs and resources to fulfill this important mission. This article thoroughly examines TATE Museums digital applications regarding art education and museum experience for children.

Anahtar Kelimeler: Müze eğitimi, sanat eğitimi, tate müzesi, kültürel deneyim, eğitim programları.

Keywords: Museum education, art education, tate museum, cultural experience, educational programs.

1. ORCID: 0000-0002-8599-6753
2. ORCID: 0000-0001-6238-8731

1. Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi, sinem.unal@yildiz.edu.tr
2. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, dide.akdag@yildiz.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

Art education plays a critical role in developing children's creativity, problem-solving skills, and emotional intelligence. Museums, in particular, offer a unique environment for art education and experience for children. Art significantly contributes to a child's self-awareness, ability to express their impressions and emotions about their surroundings, and allows them to do so freely. Art education enables children to express their feelings and thoughts freely, fostering their socialization. From this perspective, along with gaining socialization and free expression skills, children also learn to share and work together.

It is observed that these achievements are realized through art education provided in schools and children's workshops organized in museums. This article examines art education in museums for children by specifically investigating the TATE Britain and TATE Modern, exemplary cases of good practice in this field. Both TATE museums offer special programs and activities emphasizing the impact of art on child development, allowing children to interact with art more closely. Art education is an important tool for enhancing individuals' creativity and imagination, as well as improving their problem-solving abilities and emotional intelligence. Museums provide unique environments that support this process, encouraging children to directly interact with and learn from art.

Both TATE Britain and TATE Modern offer various programs and resources to fulfill this important mission. This article examines in detail the digital applications for children's art education and museum experience provided by these two institutions. The article focuses on the importance of museum education and art education for children in museums. Museum education aims to enhance visitors' cultural and artistic experiences. Art education for children in museums targets the development of their creativity, problem-solving skills, and emotional intelligence. Institutions like TATE Britain and TATE Modern support these goals by organizing special programs and activities for children. Museum education includes a learning experience that provides children with the opportunity to understand art.

The aim is to develop children's art knowledge and critical thinking skills. Methods such as interactive exhibits, workshops, and guided tours are used. In the case of TATE Britain and TATE Modern, these goals are supported by organizing special activities and educational programs for children. This museum education not only increases children's interest in art but also encourages them to develop their creative thinking and expression skills, thereby enriching their overall cultural accumulation. The article examines the methods of museum education, data collection processes, and examples of good practices. In the article, literature review, as well as data collection and sampling methods, were applied to support the information obtained in the research, thereby enriching both the content and the narrative.

Following the initial literature review on data collection and evaluation, the information on TATE Britain and TATE Modern, which play significant roles in exemplifying the main theme of the study, was examined both online and on-site. The research findings were reached in light of the data obtained and evaluations made. In this context, the research is significant in terms of its contribution to the content of institutions providing art education, especially concerning the relationship between museum education and art education. This study also contributes to future research in this field. The research and data show that digital art's role in children's education not only fosters creativity but also supports the sustainability and progress of art in the digital age. Therefore, educators and policymakers in Turkey need to explore the intersection of digital technologies, art education, and cultural heritage to ensure the continuous growth and accessibility of digital art for children. Integrating digital art into children's education makes it possible to shape future artists and thinkers, pushing the boundaries of cultural heritage and creativity.

GİRİŞ

Makalede, müze eğitiminin önemi ve çocuklar için müzelerde sanat eğitimi üzerine odaklanılmıştır. Müze eğitimi, ziyaretçilerin kültürel ve sanatsal deneyimlerini artırmayı amaçlayan bir alandır. Çocuklar için müzelerde sanat eğitimi, çocukların yaratıcılığını, problem çözme yeteneklerini ve duygusal zekalarını geliştirmeyi hedeflemektedir. TATE Müzesi gibi kurumlar, çocuklara yönelik özel programlar ve etkinlikler düzenleyerek bu amaçları desteklemektedir. Müze eğitimi, çocuklara sanatı anlama fırsatı sunan bir öğrenme deneyimini içerir. Amaç, çocukların sanat bilgisi ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektir. Yöntem olarak interaktif sergiler, atölye çalışmaları ve rehberli turlar kullanılmaktadır. TATE Müzesi örneğinde, çocuklara özel etkinlikler ve eğitim programları düzenleyerek bu amaçları destekler. Bu müze eğitimi, çocukların sanata olan ilgilerini artırırken, onları yaratıcı düşünme ve ifade yeteneklerini geliştirmeye teşvik eder, bu da genel olarak kültürel birikimlerini zenginleştirir. Makalede, müze eğitiminin yöntemleri, veri toplama süreçleri ve iyi uygulama örnekleri incelenmiştir.

Makalede yöntem olarak literatür taramasının yanı sıra veri toplama ve örnekleme yöntemleri uygulanarak araştırmada elde edilen bilgiler desteklenmiş ve böylelikle hem içeriğin hem de anlatımın zenginleştirilmesi sağlanmıştır. Veri toplama ve söz konusu verilerin değerlendirilmesi hususunda ilk olarak yapılan literatür taramasının ardından çalışmanın ana temasını da örneklemede büyük rol oynayan TATE Müzesi'nin bilgileri, internet ortamının yanı sıra yerinde incelenerek gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler ve yapılan değerlendirmeler ışığında araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın sanat eğitimi verileri verilen kurumlarda içeriğe, özellikle müze eğitimi ve sanat eğitimi ilişkisine fayda sağlaması açısından önem arz etmektedir. Çalışma bu yönüyle söz konusu alanda yapılacak olan araştırmalara da katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

1. Sanat Eğitiminin Önemi

İnsanlık var olduğundan beri kendini ifade etmenin pek çok yolunu aramıştır. Bu yollar arasında sanat, bir ifade aracı olarak kullanılmış ve insanların duygularını aktarmada önemli bir yer bulmuştur. Sanatın bu işlevsel yönü daha sonra estetik bir yöne evrilerek toplumların gelişim, değişim ekseninde farklı boyutlara ulaşmıştır. Sanatın her dönemde farklı bir biçimde ilerlemesi, içinde bulunduğu toplumun bakış açısı, değer yargıları ile bağlantılı olmuş ve toplumlar kendilerinden sonra gelecek olanları da etkilemiştir. İnsanın kendini tanıması, yaşadığı çevreyi tanıması, anlam arayışı içinde olmasının temelinde yatan merak duygusu beraberinde insanın kendini ifade etmesi, duygularını aktarabilmesi gereksinimini doğurmuştur. Söz konusu bu gereksinim sanatın ifade aracı olarak kullanımıyla kendini göstermiştir.

Akkurt ve Boratav'a (2018: 54-60) göre, çağa bağlı olarak insanların farklılaşan gereksinimleri, sanatta çeşitliliği ve yenilikleri beraberinde getirmekte; bu farklılık, sanatın çeşitli yöntemler ve tekniklerle şekillenmesine yol açmaktadır. Ancak tüm bu çeşitliliklere rağmen, sanatın temel amacı olan güzellik ve estetik kaygısı altında birleşmektedirler. Sanat, duyguların ve isteklerin alıcıya aktarılmasında kilit bir rol oynamakta ve insanların hayallerini, duygularını görsel bir dille ifade etmelerini sağlamaktadır (Akkurt, Boratav, 2018: 54-60).

Sanat eğitimi, bireylerin genel gelişimine önemli katkılarda bulunur. Araştırmalar, sanat eğitiminin öğrencilerin yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme becerileri ve duygusal zekalarını geliştirdiğini göstermektedir (Efland, 2002). Sanat, öğrencilere kendilerini ifade etme ve dünyayı daha derinlemesine anlama fırsatı sunar.

Sanat eğitimi, insanın kendini anlamasını, duygularını ifade etmesini sağlarken aynı zamanda içinde yaşadığı toplumu anlamasına da yardımcı olur. Sanat eğitimi sayesinde kişinin duyarlılığı artarken yaşama karşı olan bakış açısı da etkilenir.

Sanat eğitimi, gereken zamanda sağlanmadığında, bireyin estetik duyarlılık, farklı bakış açılarına saygı, çeşitli kültürlerle değer verme, sanat eserlerini koruma bilinci kazanma ve evrensel bir değeri paylaşma gibi davranışları edinmesini engelleyebilir (Mercin, Alakuş, 2007: 14-20). Örneğin, UNESCO'nun raporları, sanat eğitiminin kültürel çeşitliliği teşvik ettiğini ve toplumsal uyumu güçlendirdiğini vurgular (UNESCO, 2006). Ayrıca, Amerikan Eğitim Araştırmaları Derneği'nin bir çalışması, sanat eğitiminin öğrenci başarıları üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu göstermiştir (Deasy, 2002). Sanat eğitimi, estetik duyarlılık, farklı düşüncelere saygı, çeşitli kültürlerle değer verme, sanat eserlerini koruma bilinci ve evrensel ortak değerler gibi önemli davranışların kazanılmasında önemli bir rol oynar. Bu bulgular, sanat eğitiminin sadece sanat becerilerini geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda bireyin yaşamı boyunca faydalanabileceği önemli yetkinliklerin gelişimine de katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Tate Müzesi'nin farklı programları (Bknz. Tablo 1) ve her birinin hedef kitlelerini açıkça göstermektedir.

Programlar	Hedef Kitleler
Okul ve Öğretmenler Programı	Okul Öğrencileri ve Öğretmenler
Gençlik Programları	15-25 Yaş Arası Gençler
Erken Yaş ve Aile Programları	Çocuklar ve Aileler
Kamu Programları	Yetişkinler
Topluluk ve Erişim Programları	Yerel Topluluklar ve Ek Erişim Grupları
Tate Exchange	Uluslararası Sanatçılar ve Ortaklar
Dijital Öğrenme Programı	Her Yaştan İnternet Kullanıcıları
Yorumlama	Tüm Ziyaretçiler
Öğrenme Araştırmaları	Eğitim Teknikleri ve Uygulamaları

Tablo 1. Tate Öğrenme Programları (URL1)

Tate Öğrenme Programları farklı yaş gruplarından ve topluluklardan insanlara hitap ettiği açıktır ve herkesin sanata erişimini ve katılımını teşvik etmek için geniş bir yelpazede hizmet vermektedir.

1.1. Çocuklar İçin Müze Deneyiminin Değeri

Müzeler, pek çok farklı kültürü, medeniyeti ve onların sanat eserlerini keşfetme hususunda önemli bir rehberdir. Müzelerde yapılan gezilerde görülen çoğu eser, farklı medeniyetlerin, kültürlerin kapısını açarken aynı zamanda onlar hakkında bilgi vererek öğrenmeyi de sağlar. Sanat eğitimi olarak kendini ve çevresini fark etme ve anlama fırsatı bulan çocuk için müzede geçirmiş olduğu deneyim söz konusu fark ediş açısından oldukça önemlidir. Almış olduğu sanat eğitimi sayesinde pek çok sanat eseriyle yakınlık kuran çocuk, sanat eseri üzerine düşünme, soru sorma, tartışma gibi eylemleri gerçekleştirme fırsatı yakalamaktadır.

Müzeler, çocukların merak ve öğrenme tutkusunu doyurabilecekleri, cezbedici ve eğitici ortamlar sunar. Bu ziyaretler, farklı kültürleri, sanat eserlerini, tarihi olayları ve bilimsel keşifleri keşfetme imkanı verir. Çocuklar, müzelerdeki interaktif sergilere katılarak, kendi başlarına öğrenir ve görsel, işitsel ve dokunsal yöntemlerle öğrenmenin keyfini yaşarlar. Bu deneyimler, çocukların hafızalarını güçlendirir, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını besler ve öğrenmeyi daha keyifli hale getirir (Coşkun, Bulduk, Türkmen, 2024: 699). Tüm bu sebeplerden dolayı çocukların müzeleri bir bilgi yükü, sorumluluk olarak görmelerinden ziyade merak uyandırıcı, içerisinde vakit geçirmekten zevk alacakları bir yer olarak görmeleri için yenilikçi fikir ve uygulamalara açık olunmalıdır.

2. Sanatın Çocuk Gelişimine Etkisi

Sanatın çocuk gelişimi üzerinde oldukça çeşitli etki alanlarına sahip olduğu söylenebilir. Bu hususta, çocuğun kendini ifade etme becerisinin gelişimi, sorgulama ve değerlendirme yetisinin güçlenmesi, yaratıcılığının artması ve gelişmesi gibi etkenler çocuk için son derece önemlidir. Söz konusu etkenler göz önüne alındığında sanatın çocuğun yaşamında sergileyeceği eylemler açısından etkilidir.

Yaratıcılığın merkezi olan sanat eğitimi, çocuklar için güvenli bir liman sunar. Bu güvenli ortamda çocuklar özgürce düşünmeye ve üretmeye teşvik edilir. Sonuç olarak, farklı alanlarda ilerleseler bile, bu eğitimden geçen çocukların üretken, seçici, beğenici ve kendini ifade edebilen bireyler olması beklenir (Samsun, Güven, 2022: 1598).

Oyun ve aktivite köşeleri, öğrenci grupları için eğitim programları, interaktif sergi alanları çocukları sanatla buluşturma açısından son derece önemli olurken aynı zamanda birlikte çalışma bilincini, empati kurma yeteneğini, yaratıcı düşüncesini geliştirmeyi öğrenebildiği ortamları hazırlar.

Resim 1. Müzede Çocuk Atölyesi (URL 2)

Resim 2. Müzede Çocuk Sanat Atölyesi, (URL 3)

Sanatın çocuk gelişimi üzerine etkisi, yaratıcılık ve hayal gücünün gelişimi bakımından değerlendirildiğinde çocuğun kendini ifade edebilmesi açısından önemli olduğu görülür. Bu önem, çocuğun karşılaştığı kavramları analiz etmesi, yorumlaması, üzerine düşünerek yeni bir bakış açısı getirmesiyle doğrudan ilişki kurar. Sanat çocuğun yaratıcılığını zenginleştirip geliştirirken duygularını aktarmada bir ifade aracı olur. Çocuk sanatla uğraşırken çevresiyle yardımlaşır yeni fikirler öğrenerek yaratıcılığını geliştirir. Bu bağlamda sanat, çocuğun bilişsel gelişimini desteklemiş olur. Sanat eğitimi ile kolektif çalışmayı öğrenen çocuk, bu doğrultuda farklı açılardan düşünmeyi de öğrenerek problem çözme becerisi de edinir. Belirli bir kavramı sanatsal ifadeyle aktarırken öncelikle kavramın ne olduğu

üzerine düşünür ve daha sonra kavramı sanatsal bir bakış açısıyla nasıl uygulayacağını tasarlar. Tüm bu süreç içerisinde sanatın çocuğun duygusal zekasını geliştirdiği de görülür.

Eisner'e göre sanat eğitimi tüm öğrencilere sayısız fayda sağlar. Sanat eğitiminin yalnızca yetenekli bireylere yönelik olduğu inancına karşı çıkmakta ve bunun tüm öğrenciler için faydalarını vurgulamaktadır. Eisner ayrıca sanat eğitiminde yalnızca yaratıcılığa odaklanmanın ötesinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin de önemini vurgular. Sanat eğitiminin çok yönlü bir eğitimin değerli ve gerekli bir bileşeni olduğu sonucuna varmaktadır (Eisner, 1974: 7-16). Eisner'in bakış açısı, sanat eğitiminin çok yönlü bir eğitimin önemli bir parçası olduğu ve bireylerin hayatları boyunca faydalanabilecekleri değerli becerileri geliştirmelerine katkı sağladığını vurgulamaktadır.

3. Sanat Eğitimi ile Müze Deneyiminin Sentezi

Çocuk sanat eğitimiyle edindikleri kazanımı müzede gördükleriyle ilişkilendirerek öğrenmiş olduklarını deneyimleme imkânı bulmuş olur.

Müzeler, toplumun sanat eğitimi sürecinde hayati bir rol oynar. Çocukluk döneminden itibaren müze deneyimiyle zenginleştirilen sanat eğitimi, bireylerin tüm hayatına yansır ve sanatın her an hissedilmesini sağlar (Bulut, Atilla, 2017: 708). Sanat eğitimi ile müze deneyimini birleştirme hususunda müzelerde farklı pek çok uygulamanın yapıldığı görülmektedir. Çocuklar için özel sergi turları, atölye çalışmaları ve sanat projeleri, eğitim materyalleri ve kaynaklar, oyun ve aktivite köşeleri, öğrenci grupları için eğitim programları, interaktif sergi alanları gibi çoğu örnek, sanatsal eğitimin müze deneyimi ile bir araya getirilmesi şeklinde sıralanabilir. Müzelerde çocuklara yönelik farklı etkinlikler düzenlenerek onların sanat ve müze ilişkisi bağlamında ilişki kurması sağlanır. Çocuklara yönelik sergi turları onları bir araya getirerek birlikte araştırmayı, öğrenmeyi, keşfetmeyi sağlarken atölye çalışmaları ve sanatsal projelerle yaratıcılıklarını geliştirir.

MOMA ve TATE gibi müze örnekleri, dijital kültürün sanat dünyasına entegre edilmesinin önemli faydalarını ortaya koymuş; bu da keşif, deneme ve değerlendirme için yeni fırsatlar sağlamıştır (Zhao, Yezhova, 2023). Tate, sanatın gücünü kullanarak çeşitli toplulukları bir araya getirmeyi ve öğrenmeyi teşvik etmeyi amaçlayan çeşitli programlar sunmaktadır. Öğrenme programları, Tate galerilerinde ve çevrim içi platformlarda gerçekleştirilir ve koleksiyon sergilerini ve etkinliklerini ilham kaynağı olarak kullanır (Tate, 2024). Bu programlar, sanatın çeşitli yönlerini keşfetmek ve toplumun çeşitliliğini yansıtmak için tasarlanmıştır. Tate'in hedef kitle katılımı çeşitlidir ve okullar, gençler, aileler, yetişkinler, toplumlar, erişim grupları ve dijital öğrenme gibi farklı grupları içerir. Programlar, herkesin katılımını teşvik etmek için özel eğitim ihtiyaçları olanlar da dahil olmak üzere herkesi hedef alacak şekilde tasarlanmıştır. Tate, sanatçılar ve çeşitli kuruluşlarla iş birliği yaparak, sanata önce katılmamış olan kitlelere ulaşmayı amaçlayan etkinlikler geliştirir ve bu şekilde sanatın erişilebilirliğini artırmayı hedeflemektedir.

4. Başarılı Uygulama Örnekleri: TATE Müzesi

Tate Müzeleri, dört farklı binada hizmet veren ve modern ve çağdaş sanatın ulusal koleksiyonlarını barındıran bir müze grubudur. Adını, İngiliz sanat koleksiyoncusu Sir Henry Tate'den almıştır. Tate, 1897'de kapılarını ilk kez halka açtığında, İngiliz sanat eserlerinden oluşan küçük bir koleksiyonun sergilendiği tek bir alanı vardı. Bugün ise, dört büyük mekânda hizmet vermekte ve ulusal bir koleksiyona sahiptir. Bu koleksiyon, yaklaşık 70.000 sanat eserini kapsamakta olup, İngiliz sanatına ve uluslararası modern ve çağdaş sanata aittir (Tate, 2024). Bugün Tate müzesi herkesin ücretsizce ziyaret edip, çocukların dilediği gibi sanat eserleri incelemesine dijital ve dijital olmayan eserler yaratmasına olanak sağlamaktadır.

2010 yılında Çocukların Tate Kids web sitesi üzerinden sanat eserlerine yaptığı yorumlar üzerine yapılan araştırma, sanat müzelerinin web kaynaklarının çocukların sanat öğrenimi için faydalı olabileceğini göstermiştir. Bu web kaynakları, müzeler ve sanat hakkında olumlu tutumlar geliştirebilir, çocukların yorumlama stratejilerini ve becerilerini geliştirme ve onları müzeyle etkileşime geçirme potansiyeline sahiptir. Ancak, müzelerin çocuklarla sürekli bir etkileşim sağlaması için web sitelerinin yorumlama becerileri ve stratejilerini geliştirmeye olanak tanıyan araçlar sunması ve kullanıcıların anlamlı ziyaretler yaşamasını kolaylaştırması gerektiği saptanmıştır (Charitonos ve ark. 2010). Bu araçların yokluğu, anlamlı olmayan müze deneyimlerine ve müzeden kopmalara yol açabileceği gözlemlenmiştir ve ilerleyen yıllarda bu gelişmelerin gerçekleştirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

Bloomberg hayırseverlik sanat programı, yenilikçi ortaklıklar ve cesur yaklaşımlar aracılığıyla kültüre erişimi artırmak ve sanat organizasyonlarını güçlendirmek için çalışmaktadır (URL 4). Bloomberg, Tate Müzesi'nin, 2000 yılından beri kurucu ortaklarından birisidir. Tate'i destekleyerek sanatı geniş kitlelere daha erişilebilir hale getiriyor. 2022'den itibaren ortaklık Tate Britain'da dijital projelere olanak tanıyacak şekilde genişletilmiştir. Dijital Girişimler

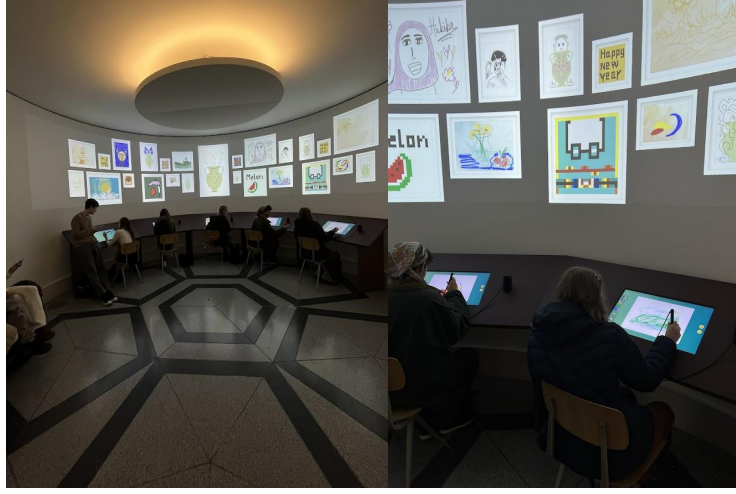
bölümünde her yaşta katılımcı, ücretsiz olarak kendi şaheserini yaratabilmektedir. İzleyiciler, galerilerde veya kendi mobil ve bilgisayarlarından çevrimiçi olarak (Bknz. Resim 3) ziyaret edebilirler; sanatı ve sanatçıları birbirine bağlayan dijital projelerle etkileşime geçebilmektedirler.

Resim 3. Tate. (2024). Tate Kids. (URL 5)

Tate Britain veya Tate Modern'deki masalardan birine oturabilir ve çevrimiçi ziyaretçiler, burada dijital eskiz defterlerini kullanarak çizim yapabilir ve bitmiş sanat eserlerini duvara yansıtabilirler. Müze hem yaratıcılığı hem de etkileşimi desteklemektedir. Kalıcı bir anı biriktirme açısından yaratıcı bir örnek teşkil eden bu oluşum, aynı zamanda kullanıcıların dijital olarak bu eseri kaydetmesine veya t-shirt üzerine baskıya göndermesine imkân sağlamaktadır. Bu çok yönlü dijital Tate Draw bölümü çocukların büyük ilgisini çekmekte, müze ve sanatla geçirdikleri vakti artırmaktadır.

"Tate Modern dünyanın en dinamik müzelerinden biridir ve izleyicilere müzenin sunduğu her şeyi deneyimlemeleri için yeni ve heyecan verici yollar sunan bu yenilikçi dijital araçlar aracılığıyla koleksiyonlarına halkın erişimini genişletmeye yardımcı olmaktan mutluluk duyuyoruz." (Bloomberg, 2015). Bloomberg bu sözü ile

Resim 4. Ünal Gerdan S. (2024) Tate Britain

Tate müzesi, çocukların sanat öğrenimi girişimlerine aktif olarak katılmaktadır. Tate Kids, çocukların oyunlar, testler, aktiviteler ve kendi sanat eserlerini paylaşarak sanatla etkileşime girebileceği bir platform sağlamaktadır. Tate ayrıca, öğrenci ve öğretmenlere yönelik etkinlikler düzenleyerek okullarda sanatı desteklemekte ve görsel kültürün önemini vurgulamaktadır.

Sanat Öğrenimini ve Katılımını İzleme (TALE) gibi araştırma projeleri, kültürel organizasyonların ortaokullardaki öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki etkisini araştırılmakta ve bu önemi vurgulamaktadır. 2016-2018 yıllarında Tate ile beraber yürütülen TALE araştırmasına göre; öğrencilerin üçte birinden fazlası okulun sanat faaliyetlerine katılmak için sahip oldukları tek fırsat olduğunu belirtmiştir (Geppert vd. 2018).

Ayrıca, Tate Collective, 15-25 yaş arası gençlere indirimli biletler ve diğer avantajlarla Tate'in koleksiyon ve sergilerini keşfetme fırsatı sunmaktadır, bu da gençlerin sanatla buluşmasını vurgulamaktadır. Bu, Tate Müzesi'nin çocuklar ve genç yetişkinler arasında yaratıcılığı ve sanat eğitimi teşvik etme konusundaki kararlılığını vurgulamaktadır.

Resim 5. Ünal Gerdan S. (2024) Tate Britain

Bu dijital sanat uygulamaları, kâğıt tüketimini azaltarak çevresel sürdürülebilirliği desteklemekte önemli bir rol oynamaktadır. Tate Draw gibi dijital araçlar, kullanıcıların sanat eserlerini dijital platformlar üzerinde oluşturmasına ve paylaşmasına olanak tanırken, geleneksel kâğıt ve mürekkep kullanımını azaltmaktadır. Bu da doğal kaynakların korunmasına ve çevresel etkilerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Tate Draw örneği, sürdürülebilir bir sanat uygulaması olarak öne çıkarken, diğer sanat kurumlarına ve kullanıcılara çevresel farkındalığı artırma ve çevre dostu uygulamalara geçişi teşvik etme konusunda ilham vermektedir.

5. Müzelerde Sanat Eğitimi ile İlgili Zorluklar ve Çözümler

Müzelerde sanat eğitimi özellikle çocukların sanat eğitimini müzede görerek, dokunarak keşfettiği eserlerle pekiştirmesi bakımından önemlidir. Çocuklar bir araya gelerek ortak bir konuda araştırma, tasarım gibi aktiviteleri sanatla ilişkilendirerek birlikte çalışmanın önemini de kavramış olurlar. Müzelerde gerçekleştirilen çocuk atölyelerinde resimden müziğe, tasarımdan oyuna kadar çocukların yaratıcılığını ve sanatsal becerilerini geliştirici pek çok uygulama atölyesi bulunur.

Müzelerin uygulama atölyelerinin yetersiz altyapısı, ders saatlerinin azlığı, gerekli araç ve gereç eksikliği ve sınırlı çalışma imkanları gibi sorunlar müze eğitim etkinliklerinin kalitesini olumsuz etkilemektedir. Buna ek olarak, toplumda sanat çalışmalarına yeterince önem verilmemesi ve sanatın sadece yetenekli kişilere özgü olduğu algısı, sanat eğitiminin toplumda yaygınlaşmasını engellemekte ve bu durum müze çalışmalarına da yansımaktadır. Kendisini yeteneksiz olarak gören kişiler sanat çalışmalarına katılmaktan çekinmektedir. Müzelerin sanatla ilgili karşılaştığı sorunlar, kişisel, toplumsal, politik ve ekonomik yapılardan kaynaklanan sorunlar olarak eğitim sistemini de etkilemektedir (Erbay, 2017: 445).

Sanat eğitimi kapsamında uygulama atölyelerinde gerçekleştirilen faaliyetler çocuk eğitimini desteklemede önemlidir. Söz konusu faaliyetler kapsamında yürütülen atölyelerde verilen sanat eğitiminde çoğu açıdan zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorlukların başında, finansal zorlukların yanı sıra toplum bilincinin henüz oluşmaması da olumsuz bir etmendir. Bu hususta sözü edilen müzelerdeki atölyelere gerekli desteğin sağlanması gerekirken çocuklarda sanat eğitimi bağlamında toplumsal bilincin oluşturulması önem taşımaktadır.

6. Gelecekte Çocuklar İçin Müze ve Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi özellikle çocukların bilişsel becerilerini desteklemesi açısından gereklilik arz eder. Okullarda görsel sanatlar adı altında verilen sanat derslerinin yanı sıra çeşitli atölyelerde ve müzelerin oluşturmuş olduğu çocuk atölyeleri çocuklarda sanat eğitimini desteklemek anlamında önemli rol oynar. Gelişen teknolojiyle çoğu müzede

dijital anlamda yeni uygulamalar yaygınlaşmakta, özellikle ziyaretçilerin sanat eserleri hakkında bilgilendirilmesine yönelik sistemler yaygınlaşmıştır. Dokunmatik ekranlarda ziyaretçilerin ulaşmak istedikleri bilgilere erişimlerini sağlayan sistemlerin bulunması, ziyaretçilerin rahat ve kolay bir şekilde gezebilmelerini sağlayan dijital harita göstergelerinin bulunması gibi teknolojik unsurlar müzede sanat eğitimi ve çocukların müze deneyimlerini keyifli ve kolay bir hale getirmesi bakımından da gelecekte daha yenilikçi uygulamaların habercisi olmaktadır.

Bir müze, kültürel değerleri koruma, inceleme ve sergileme amacıyla toplum yararına sürekli olarak yönetilen bir kurumdur. Son yıllarda müzecilik insan odaklı hale gelmiştir. 20. yüzyılda müzeler, kütüphane ve laboratuvarlar gibi önemli eğitim kurumları arasına katılmıştır. Modern müzecilikte müzeler, kütüphane, toplantı salonları, laboratuvar ve eğitim bölümleri ile bir kültür ünitesi olarak görülmektedir (Okan B, 2018). Okan'ın belirttiği gibi, modern müzecilik anlayışının insan odaklı hale gelmesi, müzelerin kültürel ve eğitsel işlevlerini daha da güçlendirmektedir.

Resim 6. Londra Savaş Müzesi Dokunmatik Sistemler X Kuşağı (M. Erbay Arşivi 1994)

Günümüzde müzelerde kullanılan teknolojiler, ziyaretçilere bilgi aktarımını bambaşka bir boyuta taşımaktadır. Karekodlar, dokunmatik ekranlar, 3D görüntüler, sanal ortamlar, eğlence merkezleri, canlandırmalar, hareketli panolar, dijital etiketler, simülatörler, audiovisual sistemler, kulaklıklar, fotoğraflar, filmler, videolar, CD-VCD'ler, internet, twitter, facebook ve youtube gibi yeni medya araçları, bilgi edinmeyi daha interaktif, eğlenceli ve sürükleyici hale getirmektedir. Teknolojinin kullanımı, müzelerin eğitim ve eğlence işlevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmesine katkıda bulunmaktadır. Müzelerin, ziyaretçilere daha zengin ve interaktif bir deneyim sunmak için teknolojinin sunduğu imkanlardan en iyi şekilde yararlanmaya devam etmesi önemlidir. (Erbay, 2017: 263). Pek çok kültürden insanı ortak noktada buluşturan müzeler bu yönüyle kültürel çeşitliliğin oluşması açısından önemli rol oynar. Bu bakımdan sanatın evrensel yönünü işaret eder.

2 Kasım 2001 tarihli UNESCO Kültürel Çeşitlilik Evrensel Bildirgesi'nin 5. maddesinde de vurgulandığı gibi, tüm insanların kendi kültürel kimliklerine tam saygı gösterilerek, kaliteli eğitim alma hakkı vardır. Her bireyin, tercih ettiği kültürel yaşama katılma ve insan hakları ve temel özgürlüklere bağlı kalarak kültürel uygulamalarını sürdürme özgürlüğü mevcuttur. Kültürel kimliğe saygı duyan kaliteli eğitim, tüm insanların insan haklarının ve temel özgürlüklerinin korunması için gereklidir. Bu haklar, bireylerin ve toplumların gelişmesi ve refahı için hayati önem taşımaktadır (URL 6). Bu bağlamda sanat eğitiminin her dönemde gerekli olduğu ve kültürel yaşama katılma ve söz konusu kültürel eylemlerin gerçekleştirilmesinin çocuklar açısından son derece önemli olduğu görülmektedir.

UNESCO, çeşitli programları ve tavsiyeleri aracılığıyla sanat eğitiminin geliştirilmesinde, kültürel mirasın korunmasında ve çocuk haklarının savunulması ve eğitim ortamlarına katılımında önemli bir rol oynamıştır. Sanat eğitiminin ve kültürel çeşitliliğin değerinin altını çizerek, dünya çapında çocukların kapsamlı gelişimine ve refahına katkıda bulunmaya devam etmektedir.

Sanatın sürdürülebilirlik eğitimine entegre edilmesi, çocukların farkındalığını derinleştirme olasılığını açarken, yerel ortamlarda ortak anlam oluşturma, duygusal bağlantı ve işbirlikçi eylem planlaması için bir temel oluşturur (Trott ve ark. 2020: 1067-1085). Müze ve sanat eğitimi, çocukların bilişsel becerilerini geliştirmesi, kendisi ve yaşadığı çevre için farkındalık oluşturmaya, birlikte çalışma bilincini öğretmesi ve daha pek çok açıdan onları desteklemesi bakımından önem taşımaktadır. Bu bakımdan gelecekte de müze ve sanat eğitiminin devamlılığı gereklidir. Müze ve sanat eğitiminin pek çok açıdan gerekli oluşu sanat eğitiminde sürdürülebilirlik kavramı ile doğa için farkındalık oluşturmaya bakımından da dikkat çekicidir. Okullarda ve müzelerdeki çocuk atölyelerinde gerçekleştirilen uygulamalarla pek çok geri dönüşüm malzemesi ve atık nesnelere çocukların sanatsal üretimler yapması sağlanarak çevre için farkındalık oluşturulmaktadır. Bu hususta müze ve sanat eğitiminin sürdürülebilirlik açısından da gerekli oluşu onu zamanın ötesine taşımakta ve gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

UNESCO'nun 2012 yılında eğitimciler için hazırladığı "Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim" rehberinde belirtildiği üzere, sürdürülebilirlik her disiplin tarafından ele alınabilir ve disiplinler arası bir şekilde eğitimde yer alabilir. Bu sayede, farklı disiplinlerin bakış açıları ve yöntemleri kullanılarak daha kapsamlı bir öğrenme deneyimi sağlanabilir. Sürdürülebilir kalkınma için eğitim, çocukların ve gençlerin geleceğe hazırlanması için kritik önem taşımaktadır. Yaratıcı düşünmeyi teşvik eden ve farklı disiplinleri içeren bir eğitim sistemi, öğrencilerin sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlayacaktır (Mamur, 2017: 778).

Müze kurucuları ve yöneticilerinin, müze kültürünün evrimi ve günümüzdeki işleyişi hakkında bilgi sahibi olmaları gereklidir. İki bin yıl önce kültürel mirası koruma ve analiz etme amacıyla başlayan müze kültürü, günümüzde sosyal medya ve kitle fonlaması gibi araçlarla hala aktif olarak devam etmektedir. (Walhimer, M. 2015). Bu görüş, müzelerin sosyal medya ve kitle fonlaması gibi çağdaş yöntemlerle etkileşimde bulunarak, kültürel mirası koruma ve halka ulaştırma misyonlarını sürdürebilmeleri için kritik öneme sahiptir.

SONUÇ

Sanatın insanlar için önemli bir yere sahip olması, insan duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini ifade etmenin yanı sıra, toplumları bir araya getirmesi ve kültürel mirası oluşturmasıyla yakından ilişkilidir. Sanat, insanların hayal gücünü besler, duyarlılıklarını artırır ve dünyayı farklı bir bakış açısıyla görmelerine yardımcı olur. Ayrıca sanat, insanların kendilerini ifade etme özgürlüğünü sağlayarak bireysel kimliklerini güçlendirir. Sanat insanlar için sadece bir zevk kaynağı değil, aynı zamanda yaşamlarını zenginleştiren ve anlam katan bir unsur olarak büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda sanat, çocuk eğitiminde hayati bir rol oynar. Bu durumun oluşmasında sanatın, çocukların duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerini desteklemesi unsuru temel teşkil eder. Sanat aktiviteleri, çocuklara kendilerini ifade etme ve düşünme becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Ayrıca, sanat etkinlikleri yaratıcılığı teşvik eder ve problem çözme yeteneklerini geliştirir. Sanat, çocukların özgüvenlerini artırırken, iş birliği yapma ve empati kurma becerilerini de güçlendirir. Bu nedenle, sanat eğitimi çocukların bütünsel gelişimine katkıda bulunurken, onları daha dengeli ve özgüvenli bireyler haline getirir.

Eğitimde, sosyal yaşamda hayatın genelinde sanatın ve sanat eğitiminin son derece önemli oluşu, yapılan araştırmada elde edilen verilerle ortaya çıkarılmıştır. Bu hususta sanat eğitimi, bireylerin yaratıcılıklarını, duyarlılıklarını ve düşünme becerilerini geliştirmede kritik bir rol oynadığı, sanatın, öğrencilere kendilerini ifade etme ve dünyayı farklı bir bakış açısıyla gözlemleme fırsatı sunduğu görüşü açığa çıkmıştır. Böylelikle okullardaki sanat eğitiminin yanı sıra müzelerin de söz konusu durumda oldukça önemli destek sağladığı görülmüştür. Müzelerin sanat eğitimi için eşsiz bir ortam sağladığı; sanat eserlerini doğrudan görmek ve deneyimlemenin, öğrenme sürecini derinleştirdiği ve öğrencilerin sanata olan ilgisini artırdığı elde edilen veriler arasında yer almıştır. Müzelerin, ziyaretçilere sanat tarihini, kültürel mirası ve çeşitli sanat akımlarını keşfetme şansı vermesi, eğitici bir ortam sunması araştırmada sanat eğitiminin verilmesi hususunda müze üzerinden örneklendirme ihtiyacını doğurmuştur. Buradan yola çıkarak elde edilen bulgular arasında, sanat çerçevesinde sanat eğitimi ve müzede sanat eğitiminin, bireylerin sanata olan ilgisini artırması, onları daha yaratıcı, eleştirel düşünen ve kültürel olarak bilgili bireyler haline getirmesi gibi bilgiler de yer almıştır. Araştırmada sanat eğitiminin önemi ve müzede sanat eğitiminin çocuklar üzerindeki faydası üzerine bilgilere yer verilirken, gelişen teknolojiyle yeni eğitim araçlarının ve müzede yeni sistemlerin çocuklara verilen sanat eğitimi üzerindeki etkilerine de yer verilmiştir. Toplanan verilerde UNESCO'nun, çeşitli programları ve tavsiyeleri aracılığıyla sanat eğitimi ve özellikle çocukların ileri dönemlerdeki yaşamını geliştirmesinde oldukça

önemli çalışmalar yaptığı ve bu açıdan ne kadar önemli bir görev üstlendiğine de değinilmiştir. Çalışmanın temel örneğini oluşturan ve müzede sanat eğitiminin önemli bir örneğini sunması bakımından TATE galeri örneği üzerinde incelemelerde bulunulmuştur. Müzede sanat eğitiminde çocuk atölyeleri, bu atölyelerde gerçekleştirilen faaliyetler ve teknolojik eğitim hamleleri değerlendirilmiştir.

Türkiye'deki müzelerin çocuklara etkili ve güçlü öğrenme stratejileri ve farklı etkileşim türlerini birleştiren aktiviteler sunarak öğrenme ortamları yaratması gerekmektedir. Çocukların müze öğrenimini kolaylaştıracak stratejiler ve aktiviteler sunarak müze eğitimcilerine, araştırmacılara, öğretmenlere ve ailelere değerli bir bilgi tabanı sağlanmalıdır. Müze öğreniminde etkileşime daha fazla odaklanarak, bu etkileşim türlerinin çeşitli formlarına dikkat ederek, gelecekteki adımlar için rehberlik sağlamalıdır. Sonuçta, bu yönde devam eden araştırmalar, informal ortamlarda öğrenenleri destekleme çabalarına büyük katkı sağlayacaktır. Eğitimcilerin ve politikacıların; dijital teknolojiler, sanat eğitimi ve kültürel mirasın kesişimini keşfederek, dijital sanatın çocuklar için sürekli büyümesini ve erişilebilmesini sağlayabilmelerinin gerekli olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akkurt, S., Boratav, O. (2018). Neden Sanat Eğitimi? Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi, 1(1), 54-60.
- Andre, L., Durksen, T., Volman, M. L. (2017). Museums as avenues of learning for children: A decade of research. Learning Environments Research, 20, 47-76.
- Bloomberg, M. R. (2015). Tate and Bloomberg Philanthropies announce the expansion of the Bloomberg Connects programme across Tate galleries – Press Release. Tate. <https://www.tate.org.uk/press/press-releases/tate-and-bloomberg-philanthropies-announce-expansion-bloomberg-connects>
- Bulut, Ü., Atilla, U. (2017). *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 705-714
- Coşkun, E., Bulduk Türkmen, B. (2024). Çocuklara Yönelik Müze Deneyimini Destekleyici Hikâye Kitabı Tasarımları. Rumeli’de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (38), 969-715. DOI: 10.29000/rumelide.1410725.
- Eisner, E. (1974) Examining Some Myths in Art Education, *Studies in Art Education*, 15:3, 7-16, DOI:10.1080/00393541.1974.11651323
- Erbay, M. (2017), Müzeler ve Sanat Eğitim Sorunları
- Erbay, M. (2017) Yeni Nesil Teknolojiler ile Müzelerde Eğitim
- Geppert, Corinna, Thomson, Pat, Hall, Christine, Earl, Lexi. (2018). The Tracking Arts
- Mamur, N. Ege Eğitim Dergisi 2017 (18) 2: 774-794 Sanat Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Çevre Eğitimi Üzerine Bir Çalışma
- Mercin, L., Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 14-20.
- Okan, B. (2018). Günümüz Müzecilik Anlayışındaki Yaklaşımlar ve Müze Oluşumunu Etkileyen Unsurlar. *Tykhé Sanat Ve Tasarım Dergisi*, 3(4), 215-242.)
- Samsun, Meysem, Güven, İ. M. V. N. “Sanat Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri Üzerine”. *İdil*, 99 (2022 Kasım) s. 1597– 1608. doi: 10.7816/idil-11-99-06
- Trott, C. D., Even, T. L., Frame, S. M. (2020). Merging the arts and sciences for collaborative sustainability action: a methodological framework. *Sustainability Science*, 15(4), 1067–1085.
- URL 1: <https://www.tate.org.uk/about-us/history-tate> Erişim Tarihi: 08. 03. 2024.
- URL 2: <https://www.istanbulmodern.org/basin-bultenleri/yariyil-sanat-atolyeleri> Erişim Tarihi: 08. 03. 2024.
- URL 3: <https://www.istanbulmodern.org/basin-bultenleri/7-12-yas-icin-yariyil-sanat-atolyeleri> Erişim Tarihi: 08. 03. 2024.
- URL 4: <https://www.bloomberg.org/press/new-tate-modern-redefine-visitor-experience-expanded-bloomberg-connects-digital-engagement-program/> Erişim Tarihi: 05.03.2024.
- URL 5: <https://www.tate.org.uk/kids> Erişim Tarihi: 11. 03. 2024.
- URL 6: <https://www.unesco.org.tr/pages/180/17> Erişim Tarihi: 14.03.2024.
- Zhao, J., Yezhova, O. (2023). Dijital sanatın çevrimiçi müze sergi tasarımına entegrasyonu. Modern tasarımın güncel sorunları. Kiev Ulusal Teknoloji ve Tasarım Üniversitesi.
- Walhimer, M. (2015). *Museums 101*. Rowman, Littlefield.